

Op weg naar succes

**De invloed van sociaal kapitaal op het succes van
binnenlandse migranten in de 19^e eeuw**

Bianca de Ruijter

Bachelorproject Sociologie

Begeleider: A. Knigge

Juni 2017

Inleiding

De laatste jaren is er regelmatig aandacht voor de industrialisatie en zijn implicaties in ontwikkelingslanden (Parra Gaona, 2005; *China verantwoordelijk*, 2016; Barrez, 2010; Yifu Lin, 2015). Niet alleen door de algehele populatiegroei groeien de steden in ontwikkelingslanden hard (Cohen, 2006), maar ook doordat veel mensen migreren van de rurale gebieden naar de urbane gebieden (Caldwell, 1969; Fields, 1975). Ook in Nederland hebben deze processen zich afgespeeld (Williamson, 1988). Zo begon ook Nederland vanaf het begin van de industrialisatie rond 1860 te verstedelijken (Van Zanden, 1996) en nam de binnenlandse migratie in de tweede helft van de 19^e eeuw fors toe (Lesger, 2003).

Verschillende studies laten zien dat migranten vaker in slechte wijken wonen en vaker in aanraking komen met criminaliteit, alcoholmisbruik, prostitutie, buitenechtelijke geboortes, infanticide en zelfmoord dan de oorspronkelijke inwoners (Puschmann, Van den Driessche, Matthijs, & van de Putte, 2011). Toch is migratie aantrekkelijk, omdat het de positie in vergelijking met de positie in het herkomstgebied kan vergroten (Massey, 1999). Bovendien zijn bepaalde migrantengroepen juist succesvoller dan oorspronkelijke inwoners, zoals de meeste migranten die in de 19^e eeuw naar Marseille migreerden (Sewell, 1985, pp. 257-265). Sewell noemt daarbij dat oorspronkelijke inwoners zijn bevoordeeld doordat zij een groter sociaal netwerk hebben dan migranten. Om die reden moeten migranten hun achterstand compenseren met andere kwaliteiten en eigenschappen. Daarmee gaat Sewell ten eerste voorbij aan het feit dat migranten kunnen verschillen in hun sociale netwerken. Niet alle migranten zullen een klein netwerk hebben gehad. Volgens Palloni, Massey, Ceballos, Espinosa & Spittel (2001) hebben mensen namelijk een voorkeur om te migreren naar een plaats waar zij al een netwerk hebben. Daardoor zou men verwachten dat het sociale netwerk van migranten niet altijd klein is en ook uitbreidt naarmate meer netwerkleden naar dezelfde plaats migreren. Ten tweede gaat Sewell ervan uit dat een groot sociaal netwerk altijd een positief effect heeft op de mate van succes. Dat de achtergrond van de netwerken kunnen verschillen, wordt hierbij genegeerd. Zo is bekend dat niet alleen de netwerk grootte, maar ook de status van netwerkleden van belang is (Lin, 1999).

Verschillen in het succes van migranten zouden dus kunnen worden verklaard door verschillen in de sociale netwerken van migranten. Of sociale netwerken een positief of een negatief effect hebben, is echter onduidelijk. Zo blijkt dat zowel de grootte van het sociale netwerk (Beaman, 2011) als de compositie van het sociale netwerk (Nakhaie, 2013) beiden een

positief en een negatief effect kunnen hebben op het hebben van een baan, de hoogte van de status en de hoogte van het uurloon.

Ondanks dat het sociale netwerk een belangrijke voorspeller lijkt, is er nog weinig onderzoek gedaan naar het effect van sociale netwerken op migratiesucces. Vooral met betrekking tot Nederlandse binnenlandse migranten in de 19^e eeuw is er – voor zover bekend – nog geen onderzoek gedaan naar de invloed van sociale netwerken op migratiesucces. Onderzoeken waarin 19^e eeuwse migranten worden behandeld zijn bijvoorbeeld gericht op beschrijvende gegevens van migranten (Suurenbroek, 2001), zoals de herkomst, verblijfsduur en de buurten en beroepen waarin zij terecht kwamen. Ander onderzoek tracht een beeld te schetsen van sociale uitsluiting van migranten (Puschmann, Van den Driessche, Grönberg & Matthijs, 2014) of richt zich enkel op migratiestromen (Lesger, 2003). Qua migratiesucces is er wel onderzoek gedaan naar Duitse migranten in Nederland (Lucassen, 2004), maar zelfs hier werd niet ingegaan op de sociale netwerken van migranten. Dat er nog zo weinig bekend is over de sociale netwerken van migranten in de 19^e eeuw is niet vreemd, gezien de beperkte beschikbaarheid van gegevens uit de 19^e eeuw. Zo geven Puschmann et al. (2014) aan dat zij sociaal kapitaal niet rechtstreeks in de analyses *kunnen* betrekken. Het succes dat Nederlandse migranten behaalden is daarom nog onduidelijk, evenals de rol die het sociale netwerk hierin speelde. Het is daarom onbekend of moderne migratietheorieën ook geldig zijn in historische samenlevingen, zoals Nederland in de 19^e eeuw. Om deze reden staat in het huidige onderzoek de volgende vraag centraal: “In welke mate werd in de 19^e eeuw in Nederland het succes van migranten op de arbeidsmarkt bepaald door het sociale netwerk dat zij al hadden in hun nieuwe woonplaats?”

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, zal gebruik worden gemaakt van het Genlias databestand. Deze bevat gegevens van gedigitaliseerde trouwaktes uit de periode 1812 tot 1922, van de provincies Gelderland, Groningen, Limburg, Overijssel en Zeeland. In dit databestand zijn personen aan elkaar gekoppeld, waardoor de netwerken van deze personen traceerbaar zijn.

Voor de ontwikkeling van beleid is het belangrijk om te achterhalen of het sociale netwerk van migranten bepaalt of zij succesvol integreren. Sociaal-economische integratie van migranten is belangrijk om een structurele achterstandspositie van groepen mensen te voorkomen. Door meer kennis over succesfactoren kunnen risicovolle migrantengroepen in beeld worden gebracht en kan beleid worden toegespitst op het verbeteren van de integratie van deze

groepen. Vooral als een gebied veel migranten aantrekt, is het in het belang van de algehele bevolking om ongelijkheid tussen groepen te bestrijden. Zo kan het ontstaan van een onderklasse en een groei in criminaliteit worden voorkomen. Wanneer het sociale netwerk effect heeft op migratiesucces, zou het leggen van connecties tussen benadeelde migranten en andere inwoners kunnen helpen. Men zou bijvoorbeeld met projecten risicovolle migrantengroepen in contact kunnen brengen met oorspronkelijke inwoners, die hun kunnen voorstellen aan werkgevers. Zo kunnen oorspronkelijke inwoners de benadeelde migranten aan een goede baan helpen, waardoor deze migranten een betere positie kunnen verwerven.

Theorie

Sociaal kapitaal

Het voordeel van sociale netwerken ligt in het sociaal kapitaal dat deze netwerken te bieden hebben. Door sociaal kapitaal in te zetten, kan het eigen menselijk kapitaal worden vermeerderd (Coleman, 1988). Volgens Coleman kent sociaal kapitaal drie verschillende vormen, die met elkaar verbonden zijn. Ten eerste gelden binnen sociale netwerken normen. Zo kan het de norm zijn om het belang van andere netwerkliden voorop te stellen, in plaats van het eigen belang. Wie niet aan de normen voldoet, kan sociale sancties verwachten van de andere netwerkliden. Ten tweede scheppen sociale netwerken verwachtingen en verplichtingen. Men verwacht dat hulp aan een ander zich zal uitbetalen in een wederdienst. Om sancties te voorkomen is de ander verplicht om een wederdienst uit te voeren. De netwerkliden vertrouwen er op dat dit zal gebeuren. Ten derde beschikken netwerkliden over informatie. Wanneer men informatie van relaties verkrijgt, bespaart men de tijd die het kost om deze informatie zelf op te zoeken. Het verstrekken van informatie kan gezien worden als een dienst die men aan elkaar verricht. In het huidige onderzoek ligt de waarde van netwerkliden in de informatie die zij kunnen verstrekken, waarbij wordt verondersteld dat netwerkliden bereidwillig zijn om deze informatie te delen.

In de volgende alinea's zal worden omschreven waarom sociaal kapitaal invloed heeft op de status van een migrant. Ten eerste zal de grootte van het netwerk worden besproken. Daarna zal worden ingegaan op de nadelige kanten van een groot netwerk. Tot slot wordt de invloed van de status van de netwerkliden behandeld.

Groot netwerk

Volgens de netwerk hypothese van de *Social Capital Theory* hebben sociale netwerken een aanzuigende kracht. Personen die overwegen te migreren worden volgens deze hypothese aangetrokken tot gebieden waar zij al relaties hebben (Palloni, Massey, Ceballos, Espinosa & Spittel, 2001). Deze relaties vormen namelijk sociaal kapitaal: zij verlagen de kosten en risico's van migratie en verhogen de verwachte opbrengsten van migratie. Zo beschikken de relaties over nuttige informatie en vormen zij een goed die de migrant onder andere in kan zetten om een goede baan en een hoog inkomen te verkrijgen. Vooral wanneer een migrant zelf nog geen andere relaties in zijn nieuwe woonplaats heeft, is hij afhankelijk van de informatie die zijn bestaande relatie doorspeelt. Bestaande relaties vormen dus een grote bron van sociaal kapitaal.

Wanneer steeds meer relaties uit een sociaal netwerk naar één woonplaats migreren, zal migratie naar deze woonplaats voor elke volgende relatie in het netwerk voordeliger worden. Dit komt doordat het sociale netwerk en het sociaal kapitaal van elke nieuwe migrant in de nieuwe woonplaats groter is, waardoor de kosten van migratie lager worden en de netto opbrengsten hoger worden (Massey, 1999). Zo kan de migrant met elke extra bestaande relatie ook meer sociaal kapitaal inzetten, waarmee de kans op een goede baan en een hoog inkomen toeneemt.

Dit idee wordt ondersteund door bevindingen uit Nederland. Zo is bekend dat tussen 1829 en 1940 de migratie van Zeeuwse vrouwen indirect en direct werd beïnvloed door hun zussen. Niet alleen werd soms van bepaalde dochters verlangd dat zij migreerden om geld te verdienen, ook konden gemigreerde vrouwen hun zussen begeleiden naar vrouwenberoepsniches, als meid op een boerderij of dienstmeid in de stad (Bras & Neven, 2007).

Uitgaande van deze theorieën en bevindingen valt te stellen dat 19^e-eeuwse migranten die veel relaties konden aanwenden, waarschijnlijk beter geïnformeerd waren over baanmogelijkheden en daardoor eenvoudiger een goede baan vonden in de nieuwe woonplaats. Personen die minder sociaal kapitaal hadden, zullen daarentegen vaker slecht geïnformeerd zijn geweest over baanmogelijkheden, waardoor zij vaker werkloos waren of een baan met een lagere status verkregen. In lijn hiermee is de hypothese:

Hypothese 1: Binnenlandse migranten in Nederland waren succesvoller in hun nieuwe woonplaats naarmate zij *meer* bestaande relaties in deze plaats hadden op het moment van migratie.

Klein netwerk

Hoewel een groot sociaal netwerk voordelen kan opleveren voor de migrant, kan een bestaand sociaal netwerk het succes van de migrant ook beperken. Hedendaags onderzoek toont bijvoorbeeld aan dat migranten die arriveren in een grote migrantengroep slechter sociaal geïntegreerd zijn (Martinovic, van Tubergen & Maas, 2009). Daarbij blijken migranten die vaker contact hebben met autochtone bewoners, gunstigere arbeidsmarkt- en inkomensposities te hebben (Dagevos, 2001, Hoofdstuk 6). Er zal nu verder worden uitgelegd waarom dit mogelijk ook gold voor 19^e eeuwse binnenlandse migranten.

Vaak bestaan sociale netwerken uit personen die op elkaar lijken, bijvoorbeeld qua etniciteit, geslacht, leeftijd, religie, sociale klasse, gedrag, attitudes en/of aspiraties (McPherson, Smith-Lovin & Cook, 2001). De oorzaak van dit verschijnsel ligt in de voorkeuren die men heeft. Volgens de homophily theory hebben personen namelijk een voorkeur voor interacties met anderen die op hun lijken.

Een migrant zal om deze reden bij aankomst in de nieuwe woonplaats een voorkeur hebben voor interacties met anderen die ook naar deze plaats gemigreerd zijn, omdat hij hiermee overeenkomsten deelt. Dit kunnen al bestaande relaties zijn, waarmee de migrant op meerdere vlakken overeenkomt. Te denken valt aan migranten die uit dezelfde plaats afkomstig zijn en naar dezelfde plaats gemigreerd zijn. Samen vormen deze migranten een migrantennetwerk. De relaties die de migrant binnen dit netwerk heeft, kunnen hem informatie verstrekken die zij zelf via hun relaties hebben verkregen.

Echter hebben deze eerder gemigreerde relaties niet per definitie informatie te bieden die tot een goede baan of een hoge status leiden. Zoals eerder genoemd richt dit onderzoek zich op de periode waarin Nederland verstedelijkte, waarbij veel mensen naar de steden migreerden. Volgens de *segmented labour market theory* (Massey, 1999) worden veel migranten die naar urbane gebieden trekken aangetrokken tot het onderste segment van de arbeidsmarkt, omdat in dit segment een constante vraag bestaat naar goedkope arbeidskrachten en alleen migranten bereid zijn om in dit segment te werken¹. Voor migranten is dit een rationele keuze, omdat zij door de constante vraag naar arbeidskrachten verzekerd zijn van werk en inkomen en omdat het vaak hun

¹ Hoewel in de *segmented labour market theory* vooral internationale migratiepatronen worden behandeld, waren dezelfde mechanismen tijdens de westerse industrialisatie ook werkzaam op nationaal niveau (Massey, 1999).

status ten opzichte van de status in het herkomstgebied vergroot. Dit betekent dat veel relaties in het migrantennetwerk een lage status hadden ten opzichte van andere personen in hun nieuwe woonplaats.

De interacties die men binnen zijn netwerk heeft, vormen niet alleen het sociale netwerk maar hebben ook consequenties voor de informatie die men ontvangt (McPherson, Smith-Lovin & Cook, 2001). De informatie waar men op een bepaald tijdstip toegang tot heeft hangt namelijk af van de sociale structuur waarin men zich bevindt en van de verschillende interacties binnen deze structuur (Burt, 2001). Wanneer nieuwe migranten hun bestaande relaties aanwendden voor informatie over vacatures, is het daarom waarschijnlijk dat zij alleen toegang hadden tot informatie over baanmogelijkheden waar een lage status bij hoorde. Dit betekent dat nieuwe migranten door hun eerder gemigreerde connecties in het onderste segment werden geleid naar banen met een lage status. Dit is in lijn met het idee van de *mobility trap* (Wiley, 1967). Volgens Wiley kunnen migranten wel opwaarts mobiel zijn, maar beperkt deze mobiliteit zich tot de grenzen van het segment. In andere woorden, veel migranten en hun gemigreerde relaties belandden in het onderste segment en verkregen daarmee een lage status voor de rest van hun leven.

Daarentegen zijn personen zonder familie in de nieuwe woonplaats meer aangewezen op de nieuwe connecties die zij leggen, dan migranten die de mogelijkheid hebben om hun relaties in te zetten. In andere woorden, migranten die nog geen of slechts weinig relaties hebben in hun nieuwe woonplaats, zullen vaker gebruik maken van de mogelijkheid om met oorspronkelijke inwoners in contact te komen, terwijl personen die al relaties hebben minder vaak van deze mogelijkheid gebruik zullen maken. De migrant zonder bestaande relaties zal daarom vaker interacties hebben met oorspronkelijke bewoners, die niet in het onderste segment werken.

Dit impliceert dat de informatie waartoe deze migrant toegang had, ook vaker informatie bevatte over banen met een hogere status. Kortgezegd, een migrant die connecties legde in zijn nieuwe woonplaats zal meer toegang hebben gehad tot informatie over kansen om een baan met een hogere status te verwerven, in vergelijking tot migranten die al bestaande relaties hadden in deze woonplaats.

Hypothese 2: Binnenlandse migranten in Nederland waren succesvoller in hun nieuwe woonplaats naarmate zij *minder* bestaande relaties in deze plaats hadden op het moment van migratie.

Status van netwerkleden

Binnen een sociaal netwerk is sociaal kapitaal vaak oneven verdeeld. Zo hebben sommige netwerkleden meer toegang tot informatie dan andere netwerkleden (Burt, 2001). Dit hangt niet alleen af van het aantal connecties dat iemand heeft binnen een netwerk of de onderlinge connecties in het netwerk. Het hangt ook af van de status die deze relaties hebben. Zo vonden Seibert, Kraimer en Liden (2001) dat men meer toegang tot informatie heeft wanneer men contact heeft met collega's in een ander functie, maar dat deze toegang tot informatie over het algemeen geen effect had op de carrière van een persoon. De carrière werd alleen beïnvloed door contact met collega's die een hogere functie bekleden.

Ook Lin (1999) en Lin, Ensel en Vaughn (1981) richtten zich op de invloed die de status van relaties had op de eigen status. De verkregen beroepsstatus bleek ook hier gerelateerd te zijn aan de hoogte van de status van de relaties.

Volgens Lin, Ensel en Vaughn (1981) kan de status van een persoon worden aangeduid in een fictieve piramide, waarbij de hoogste status zich aan de top bevindt. Wanneer de status van een persoon zich hoger in deze piramide bevindt, heeft men meer toegang en macht heeft over beloningen. Daarbij levert een hogere positie niet alleen de macht op die bij deze positie behoort, maar heeft men ook meer toegang tot andere posities (die zich meestal lager in de piramide bevinden). Op deze manier heeft een relatie met een hogere status mogelijkheden te bieden. Het aanwenden van contacten met een hogere status bleek echter niet te leiden tot eenzelfde status als die van de contact, maar wel hoger dan de initiële status. Ook wanneer werd gecontroleerd voor de effecten van opleidingsniveau en status van de ouders, bleek de status van de relatie van belang voor de eigen status (Lin, Ensel en Vaughn, 1981).

Terugkomend op 19^e eeuwse migratie, valt te verwachten dat migranten die bij aankomst in de nieuwe woonplaats relaties met een hoge status aanwendden, een hogere status konden verkrijgen dan migranten bij die deze mogelijkheid ontbrak. Omdat een hogere status aantrekkelijker is, is het waarschijnlijk dat men van deze mogelijkheid gebruik zou maken. Daarbij zouden zij een hogere status kunnen verkrijgen naarmate de relatie die zij konden aanwendden een hogere status had. Wanneer migranten alleen relaties hadden die een lage status aanhielden, verkregen zij waarschijnlijk vaker een baan met een lagere status. Wanneer sociale mobiliteit tussen segmenten niet mogelijk was in de nieuwe woonplaats, zouden statusverschillen na migratie blijven bestaan over de levensloop.

Hypothese 3: Binnenlandse migranten in Nederland waren succesvoller in hun nieuwe woonplaats naarmate de status van hun bestaande relaties in deze plaats hoger was op het moment van migratie.

Data en methoden

Data

Voor het huidige onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens uit een groot aantal huwelijksakten. Deze zijn gedigitaliseerd in het databestand GENLIAS Marriage Certificates Release 2007_03 en beschikbaar gesteld door het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis. Dit databestand is samengesteld op basis van huwelijksakten die tussen 1812 en 1922 zijn afgesloten in de provincies Gelderland, Groningen, Limburg, Overijssel en Zeeland. Het jaar 1812 is bepalend omdat in dit jaar de huwelijke stand in Nederland werd ingesteld. Gegevens uit trouwaktes na 1922 zijn nog niet gedigitaliseerd in verband met privacywetgeving. Op huwelijksaktes staan doorgaans gegevens vermeld over de plaats waar het huwelijk is afgesloten, de geboorteplaats, het beroep van de huwelijkspartners en het beroep van hun ouders. Voor het Genlias bestand werden huwelijksakten van kinderen gekoppeld aan die van hun ouders. Hierdoor werden meer gegevens over de (schoon)ouders van het bruidspaar bekend, zoals de trouwdatum en huwplaats van de (schoon)ouders. De matching van deze akten was alleen mogelijk wanneer de namen van de (schoon)ouders op de huwelijksakte van het bruidspaar vermeld stonden, en wanneer de ouders na 1812 waren getrouwd².

Voor het huidige onderzoek is het Genlias bestand zeer waardevol, omdat het veel bruikbare informatie bevat over Nederlanders in de 19^e eeuw. Omdat de gegevens niet zijn verzameld voor onderzoek maar voor administratieve redenen, zijn er geen gegevens bekend over vrienden en kennissen. Echter staat het door de gelinkte huwelijksaktes wel vast wie familiebanden met elkaar hebben.

² Een volledige omschrijving van het matchingsproces wordt gegeven in de doctoraalscriptie van Maarten Oosten (2008). Hierin wordt onder andere omschreven hoe men is omgegaan met tweede huwelijken en met afwijkingen in de spelling van namen op verschillende aktes.

Selecties

Dit onderzoek richt zich specifiek op mannelijke migranten in de 19^e eeuw, waarvan gegevens kunnen worden achterhaald van de vader, ooms, broers en neven. Vrouwen zijn uitgesloten van analyse, omdat de status van een vrouw traditioneel werd vastgesteld aan de hand van de status van de vader of die van de echtgenoot (o.a. Parsons, in Nilson, 1976). Het vaststellen van de status is daarmee anders en complexer voor vrouwen dan voor mannen. Wanneer de status van mannen en vrouwen in het Genlias databestand worden vergeleken, valt op dat deze van vrouwen vaker onbekend is en bovendien ligt dit gemiddelde veel lager dan voor mannen.

Ten tweede zal worden gefocust op respondenten die zijn gelinkt aan hun vader en beide grootvaders, omdat op deze manier meer familieleden aan de respondent kunnen worden getraceerd, zoals ooms en neven. Dit betekent dat alleen respondenten worden geanalyseerd waarvan de voorgaande twee generaties ook in het Genlias databestand zijn opgenomen. Personen waarvan één van beide grootvaders niet bekend is, worden niet meegenomen in de analyses.

De meest betrouwbare manier om migratie van respondenten vast te stellen, is door de registratie van inwoners in de gemeenteregisters te vergelijken. Echter zijn deze gegevens uit de 19e eeuw niet bekend. In het huidige onderzoek is men beperkt tot de gegevens die op huwelijksakten vermeld stonden. Dit betekent dat de woonplaats zal moeten worden afgeleid van de geboorteplaats of de huwplaats van de respondent en zijn familieleden. In het huidige onderzoek wordt migratie van de respondenten vastgesteld door de geboorteplaats en de plaats waar het huwelijk is afgesloten te vergelijken. Wanneer de geboorteplaats en huwplaats verschillen, wordt de respondent aangemerkt als migrant.

Tot slot zijn alleen respondenten meegenomen die geldige waarden scoorden op de gebruikte variabelen. Doordat er per respondent slechts enkele variabelen kunnen worden gebruikt, waren personen met ontbrekende waarden op deze variabelen niet bruikbaar voor analyses. Na het uitvoeren van alle selecties blijven 69 804 respondenten over voor analyses.

Reflectie op de uitgevoerde selecties

Het selecteren van respondenten heeft gevolgen voor de generaliseerbaarheid van de resultaten. Zo kunnen de resultaten alleen worden gegeneraliseerd voor mannelijke migranten die in hetzelfde tijdvak leefden. Dit zijn mannen die geboren zijn tussen 1836 en 1905.

Personen worden aangemerkt als migrant wanneer hun huwplaats afwijkt van hun geboorteplaats. Hoewel Ekamper, Faes en van Poppel (2010) noemen dat het gebruikelijk was om het huwelijk af te sluiten in de woonplaats van de bruid, valt op dat onder de bruiden die tussen 1812 en 1922 trouwden, slechts de helft in de eigen woonplaats getrouwd is (Ekamper, Faes en van Poppel, 2010, Tabel 1). Men kan zich afvragen of het werkelijk een gebruik was om in de plaats van de bruid te trouwen, wanneer ook ongeveer de helft van de vrouwen in een andere woonplaats getrouwd is als waar zij geboren was. Het is mogelijk dat sommige bruiden trouwden in de woonplaats van hun bruidegom, of dat een deel van de bruiden al gemigreerd was voordat zij trouwden. In het eerste geval komt de huwplaats overeen met de woonplaats van de bruidegom, waardoor de vaststelling van migratie van de bruidegom correct is. In het tweede geval is er de mogelijkheid dat de bruid haar bruidegom ontmoette in de nieuwe woonplaats, waarbij de bruidegom mogelijk ook in deze plaats woonde. In dit geval is het minder duidelijk of de huwplaats ook de woonplaats van de bruidegom is. Echter is de kans groter om elkaar te ontmoeten wanneer men in dezelfde plaats woont. Ik neem daarom aan dat het overgrote deel van de huwelijken is afgesloten in de woonplaats van de bruidegom, waar de bruid mogelijk ook al woonde. Het aanmerken van de huwplaats als woonplaats levert daarom naar verwachting geen problemen op.

Daarnaast zijn alleen gehuwde mannen geanalyseerd. Dit levert echter geen problemen op, omdat het overgrote deel van de mannen die de huwbare leeftijd bereikten, tijdens hun leven huwden. Van de mannen die tussen 1840 en 1904 waren geboren, lag dit percentage op 90 procent (Van Poppel, 1992, Hoofdstuk 2). Achtergrondgegevens van de groep ongehuwde mannen in de 19^e eeuw zijn moeilijk te achterhalen. Zo is het mogelijk dat de status van ongehuwde mannen afwijkt. Ik zie echter geen reden om aan te nemen dat migratie voor ongehuwde mannen een groter of kleiner effect zou hebben op de status die zij verwierven. Om deze reden, en omdat het slechts een kleine groep betreft, verwacht ik niet dat dit de resultaten vertekent.

Een ander punt is dat Genlias gegevens bevat over slechts vijf Nederlandse provincies. Hoewel er binnen deze vijf provincies geen zorgwekkende verschillen werden gevonden, is het mogelijk dat migranten in de niet behandelde provincies afwijken qua achtergrond.

Variabelen

Alvorens de hypothesen te testen, zullen eerst de gebruikte concepten moeten worden geoperationaliseerd. In dit onderzoek wordt het *succes* van migranten vastgesteld aan de hand van hun beroepsstatus, ten tijde van de huwelijksvoltrekking. Op de huwelijksakten werd doorgaans het beroep van de bruidegom genoteerd. Deze beroepen zijn gecodeerd aan de hand van de Historical International Standard Classification of Occupations (Van Leeuwen et al. 2002). Deze schaal is de geschiedkundige versie van de International Standard Classification of Occupations (ISCO68) van de International Labour Organization. Deze beroepscodes zijn vervolgens vertaald naar de HISCAM status schaal (Lambert et al. 2013). Voor deze vertaling is dezelfde techniek gebruikt als die van de CAMSIS status schalen (Stewart et al. 1980). Op de HISCAM status schaal wordt de status van een respondent aangegeven op een schaal van 1 tot 100. Hoe hoger de score op deze schaal, des te succesvoller de respondent was. Het beroep van de respondenten kon ook worden vermeld op de huwelijksakten van de kinderen, maar hier is niet voor gekozen. De beroepen van (schoon)ouders werden namelijk niet altijd vermeld. Ten tweede is er een grotere variatie in de leeftijd die de respondenten hebben ten tijde van huwelijksvoltrekking van hun kinderen. Ten derde hebben niet alle respondenten een of meer gehuwde kinderen, waardoor er meer ontbrekende waarden zouden zijn. Hoewel de HISCAM statusschaal een bereik heeft van 1 tot 100, is in Tabel 1 te zien dat de migranten een status bekleedden van minimaal 11 punten en maximaal 99 punten op de schaal. De gemiddelde status was daarbij 48,34 punten.

In dit onderzoek wordt sociaal kapitaal gezien als mogelijke voorspeller van de status. Idealiter zou van alle migranten een beeld worden geschetst van de grootte en samenstelling van hun netwerk, waarbinnen vrienden, familie en kennissen vallen. Omdat het historische data betreft is men echter beperkt tot het familienetwerk. Zoals uit de hypothesen blijkt, wordt sociaal kapitaal in dit onderzoek op twee manieren geconceptualiseerd. Ten eerste zal gekeken worden naar het *aantal familieleden dat in dezelfde plaats woont* als die waar de respondent getrouwd is. Ten tweede wordt gekeken naar de *status van de familieleden* die in dezelfde plaats wonen als de

respondent. Met familieleden wordt hier bedoeld: alle broers, echtgenoten van de zussen (zwagers), neven en ooms die in het Genlias databestand zijn opgenomen en gekoppeld konden worden. Ook aangetrouwde neven en aangetrouwde ooms worden meegerekend. Dit betekent dat alleen gehuwde familieleden getraceerd kunnen worden. De ooms waren gegroepeerd op broers en zwagers van zowel vader als moeder. Per groep konden hooguit vijf ooms worden gekoppeld aan de respondenten. Het kwam echter zeer weinig voor dat een vader of moeder meer dan vijf broers of meer dan vijf zwagers had. Verder wordt alleen gericht op mannelijke familieleden, vanwege de omstreden status van vrouwen. Echter, omdat het databestand alleen gehuwde personen omvat, is het mogelijk om het aantal zwagers te achterhalen door het aantal zussen op te tellen. Bij elke getrouwde zus hoort immers een zwager.

De vader zal niet worden aangemerkt als sociaal kapitaal, zoals later wordt uitgelegd met de controlevariabelen. Bovendien zal het zelden voorkomen dat een migrant verhuisde naar de plaats waar zijn vader gehuwd is, omdat dit waarschijnlijk ook de plaats is waar hij zelf geboren is. Daarnaast wordt de grootvader ook niet aangemerkt als sociaal kapitaal, vanwege de relatief lage levensverwachting in de 19e eeuw. Er waren in de 19e eeuw wel kinderen die nog één of meer grootouders hadden, maar het kwam vaker voor dat er ook al grootouders overleden waren (Van Poppel, 2012). Bovendien werd de kans steeds kleiner dat een grootouder nog leefde naarmate het kind dichterbij de leeftijd kwam waarop hij de arbeidsmarkt en huwelijksmarkt kon betreden. Na het overlijden van de grootvader is uitwisseling van actuele informatie tussen deze grootvader en zijn kleinkind niet meer mogelijk en is de grootvader dus geen bron meer van sociaal kapitaal.

Om het effect van sociaal kapitaal op succes te meten, is het van belang dat de voorwaarden voor causaliteit in orde zijn. Zo is een voorwaarde dat er sprake moet zijn van een correcte tijdsvolgorde. In dit onderzoek worden familieleden pas aangemerkt als sociaal kapitaal, wanneer het aannemelijk is dat het familielid in de nieuwe plaats woonde voordat de respondent hier kwam wonen. Van de familieleden wordt namelijk verwacht dat zij een belangrijke rol speelden voor de respondent, in plaats van andersom. Wanneer het familielid vóór de migrant in dezelfde plaats huwde, is het aannemelijk dat dit familielid hier eerder woonde.

Om te bepalen hoeveel familieleden de migrant al had in zijn nieuwe woonplaats, wordt gekeken naar het aantal familieleden dat voor de migrant in de nieuwe plaats is gehuwd. Omdat veel migranten weinig familieleden hadden, zijn er dummy variabelen gecreëerd. De migranten

hadden hooguit 44 familieleden, waarbij het slechts om enkelen ging waarbij dit aantal hoger was dan acht. De dummy variabelen hebben daarom een bereik van ‘geen familieleden’ tot ‘acht of meer familieleden’ die voor de migrant in de nieuwe plaats huwden. Zoals te zien is in Tabel 1, hebben de meeste migranten 1 of 2 familieleden die vóór hun in dezelfde plaats waren gehuwd, waarna dit aantal geleidelijk afloopt. Slechts 4,41% van de migranten hebben acht of meer familieleden.

De status van de familieleden is net als de status van de respondenten gemeten aan de hand van de HISCAM status schaal. In dit onderzoek zal de hoogst voorkomende status van de familieleden worden gebruikt. Ook hier gaat het om familieleden die in dezelfde plaats als de migrant zijn gehuwd en hier eerder huwden dan de migrant. Omdat zwagers en aangetrouwde neven niet in één stap gekoppeld kunnen worden aan de migranten, wordt hun status eerst toegevoegd aan de gegevens van de zussen en nichten. Deze zussen en nichten konden vervolgens worden gekoppeld aan de migranten. Bij mannelijke familieleden waarbij de status onbekend is, vertegenwoordigt de status van de vrouw de status van haar man, tenzij deze ook onbekend is. Deze status zal meestal een onderschatting zijn, omdat de status van vrouwen hier gemiddeld lager is dan de status van mannen. Echter, wanneer de status van vrouwen is afgeleid van die van hun man, geeft deze een duidelijke indicatie over de hoogte van de status van de man.

Migranten die geen familieleden hebben die eerder in hun nieuwe woonplaats gehuwd zijn, of waarvan de status van al deze familieleden onbekend is, worden uitgesloten in de analyses waarin de hoogste status van de familieleden wordt betrokken. Bij deze groep kan de status van familieleden namelijk geen invloed hebben op de eigen status, omdat de familie hier volledig absent is en er dus geen status van familieleden op de HISCAM statusschaal kan worden aangeduid. Van de respondenten die wel familieleden hadden in hun nieuwe woonplaats, was de hoogste status van deze familieleden minimaal 11 punten tot maximaal 99 punten. Gemiddeld genomen was de hoogste status van de familieleden 49,60 punten.

In het huidige onderzoek worden enkele controlevariabelen toegevoegd. Ten eerste worden de *status van de vader* en de *status van de grootvader* meegenomen in de analyses, om te controleren of de sociale achtergrond van de familie mogelijk effect heeft op de status van de migrant en de status van andere familieleden. Zo heeft de sociale achtergrond vaak een directe invloed op de eigen status, maar ook een indirecte invloed via opleidingsniveau en sociaal

kapitaal (Lin, Ensel & Vaughn, 1981; Quite, Hofstra, Knigge & de Schipper, 2013). De status van de grootvader van moeder's kant wordt hier niet meegenomen, vanwege onduidelijkheid over de status van vrouwen en daarmee ook de werking van intergenerationele statusoverdracht van vader op dochter en van moeder op zoon. Bovendien ontbreekt de status van deze grootvader vaak.

Omdat dit onderzoek alleen sociaal kapitaal binnen de familie onderzoekt, kan een mogelijk gevonden verband tussen sociaal kapitaal en de status van de respondent een schijnverband zijn, die wordt verklaard door de gezamenlijke sociale achtergrond. Hoewel het voor statusverwerving via sociaal kapitaal van belang is of de grootvader nog leeft, kan de sociale achtergrond van een overleden grootvader ook nog invloed hebben op de status van zijn kleinzoon (Knigge, 2016). Om dezelfde reden is de woonplaats van de vader of de grootvader ook minder relevant voor het vaststellen van de sociale achtergrond. Zoals in Tabel 1 is te zien, varieerde de status van de vader

N	Min	Max	M	SD
---	-----	-----	---	----

Tabel 1. *Beschrijvende statistieken*

Status	69804	11	99	48,34	13,43
Geen familieleden ^a	69804	0	1	,55	,50
Een familielid ^a	69804	0	1	,16	,37
Twee familieleden ^a	69804	0	1	,09	,28
Drie familieleden ^a	69804	0	1	,06	,23
Vier familieleden ^a	69804	0	1	,04	,20
Vijf familieleden ^a	69804	0	1	,03	,17
Zes familieleden ^a	69804	0	1	,02	,14
Zeven familieleden ^a	69804	0	1	,02	,12
Acht of meer familieleden ^a	69804	0	1	,04	,21
Status familieleden ^{a b}	24450	11	99	49,60	12,80
Status vader	69804	11	99	43,39	12,04
Status grootvader	69804	11	99	42,61	11,16
Gehuwd in 1857 - 1866	69804	0	1	,00	,03
Gehuwd in 1867 - 1876	69804	0	1	,01	,12
Gehuwd in 1877 - 1886	69804	0	1	,07	,24
Gehuwd in 1887 - 1896	69804	0	1	,14	,35
Gehuwd in 1897 - 1906	69804	0	1	,23	,42
Gehuwd in 1907 - 1916	69804	0	1	,29	,46
Gehuwd in 1917 - 1922	69804	0	1	,26	,44
Gezinsgrootte	69804	1	8	3,85	1,98
Huwleeftijd	69804	17	37	26,57	4,25

Noot. ^a Het betreft familieleden die in dezelfde plaats als de respondent wonen. ^b Voor het berekenen van de status van familieleden zijn alleen respondenten opgenomen die minimaal één familielid hadden in hun nieuwe woonplaats.

Een tweede controlevariabele is *de periode waarin met huwde*. Door het huwjaar van de migrant toe te voegen wordt uitgesloten dat er sprake is van tijdsafhankelijke invloeden, die effect hebben op de status. Zo is bekend dat de economische groei tijdens de industrialisatie niet lineair verliep (Van Zanden, 1996) en zorgde de bevolkingsgroei voor een verhoogde druk op bestaansmiddelen, wat de migratiebereidheid en migratiemotieven beïnvloedde (Lesger, 2003). Omdat de meeste migranten rond de eeuwwisseling zijn gehuwd, zijn dummy variabelen gemaakt. In Tabel 1 is te zien dat de periode waarin de migranten huwden zich uitstrekt van 1857 tot 1922. Om geen data te verliezen, zijn alle jaren ingedeeld in decennia. Alleen over de periode 1917 tot en met 1922 is de periode korter. Het aantal migranten dat huwde lijkt toe te nemen over de perioden. Dit komt mogelijk doordat er over de tijd bij steeds meer huwakes de gegevens over de vader en grootvader getraceerd konden worden, waardoor meer migranten konden worden geselecteerd.

Ten derde wordt gecontroleerd op *huwleeftijd* van de migranten. Het is mogelijk dat personen met een groter sociaal netwerk via hun connecties eerder een geschikte huwelijkspartner vonden. Wanneer een persoon sociaal mobiel is over de levensloop, zou bij een lagere huwleeftijd ook een lagere status worden gevonden. In dat geval wordt status niet veroorzaakt door het sociale netwerk, maar door de lage huwleeftijd. Door te controleren voor huwleeftijd, wordt voorkomen dat eventuele sociale mobiliteit over de levensloop wordt toegeschreven aan het hebben van een kleiner netwerk. Omdat de meeste migranten huwden in hun twintiger jaren, met een lange uitloop tot 65 jaar, was de variabele zeer scheef verdeeld. Daarom is een bovengrens gesteld aan de huwleeftijd. De huwleeftijd varieert van 17 jaar tot ‘37 jaar of ouder’. De gemiddelde huwleeftijd blijft daarmee onveranderd, op bijna 27 jaar.

Tot slot is bekend dat de *gezinsgrootte* het succes van personen kan beïnvloeden. Deze is gebaseerd op het aantal gehuwde kinderen van de ouders van migranten. Ongehuwde kinderen kunnen niet worden gekoppeld, omdat zij niet zijn opgenomen in het Genlias databestand. Zoals eerder besproken was het echter maar een klein deel dat niet huwde. Gezinsgrootte kan invloed hebben op het succes, omdat kinderen met elkaar concurreren om uitputbare bronnen Downey (2001). Zo beschikken ouders bijvoorbeeld over een beperkte mate van geld en tijd om aan hun kinderen te besteden. Naarmate er meer kinderen in één gezin opgroeien, moet deze hoeveelheid met meer kinderen worden gedeeld, waardoor er per kind minder overblijft. Dit betekent dat kinderen uit grote gezinnen ook meer moeten concurreren over baankansen. Wanneer

bijvoorbeeld een directeur meerdere kinderen heeft, zullen niet al deze kinderen het bedrijf kunnen opvolgen. Daarbij is het denkbaar dat in grote gezinnen per kind minder geld beschikbaar is om de kinderen af te laten reizen naar plaatsen waar goede baankansen zijn. Migranten uit grote gezinnen zullen daarom mogelijk een kortere afstand hebben afgelegd, waardoor zij nog eens een grotere kans hebben om meer familieleden in dezelfde woonplaats te hebben. Door gezinsgrootte toe te voegen aan de analyses, wordt gecontroleerd of de gevonden status mogelijk wordt veroorzaakt door een beperkte beschikbaarheid van bronnen in het gezin, in plaats van de omvang van het sociaal kapitaal. Oorspronkelijk was er grote variatie in de gezinsgrootte waarin de migrant was opgegroeid, wat leidde tot een scheve verdeling. Omdat slechts een klein aantal migranten opgroeide in een gezin met meer dan 8 kinderen, is ervoor gekozen om deze groep samen te voegen. Het gemiddelde blijft daarmee onveranderd met bijna 4 kinderen per gezin.

Method

De analyses zullen worden uitgevoerd aan de hand van een meervoudige hiërarchische regressie. Een voorwaarde hierbij is dat de variabelen continue zijn. De onafhankelijke variabele, de status van de migrant, is een continue variabele van interval niveau. Hoewel de status van de vader, grootvader en overige familieleden ook continue variabelen zijn, zijn het aantal familieleden, familie grootte, trouwjaar en huwleeftijd discrete variabelen. Deze zullen in de analyses als continue variabelen worden behandeld. Eerst zal een meervoudige hiërarchische regressieanalyse worden uitgevoerd, om te testen hoe de verschillen in status kunnen worden verklaard door het aantal familieleden dat in dezelfde plaats woont als de respondent en of dit wordt beïnvloed door de controlevariabelen. De volgende regressievergelijkingen horen hier bij:

$$Y' \text{ status} = a + \beta \text{aantalfam} * x$$

$$Y' \text{ status} = a + \beta \text{aantalfam} * x + \beta \text{statusgrootvader} * x + \beta \text{statusvader} * x + \beta \text{aktejaar} * x + \beta \text{leeftijd} * x + \beta \text{famgrootte} * x$$

Vervolgens zal met een nieuwe enkelvoudige regressie getest worden in hoeverre de status van deze familieleden bepalend is voor de status van de respondent. De verwachte regressievergelijkingen zijn als volgt:

$$Y' \text{ status} = a + \beta \text{statusfam} * x$$

$$Y'_{\text{status}} = a + \beta_{\text{statusfam}} * x + \beta_{\text{statusgrootvader}} * x + \beta_{\text{statusvader}} * x + \beta_{\text{aktejaar}} * x + \beta_{\text{bleeftijd}} * x + \beta_{\text{famgrootte}} * x$$

Resultaten

Netwerkgrootte

Er werd verwacht dat migranten succesvoller waren naarmate zij meer bestaande relaties hadden in hun nieuwe woonplaats (hypothese 1). Tegelijkertijd stelde hypothese 2 dat migranten succesvoller waren naarmate zij minder bestaande relaties hadden in hun nieuwe woonplaats. In een meervoudige hiërarchische regressie werd getest hoe de status van migranten werd beïnvloed door het aantal familieleden dat al in hun nieuwe woonplaats woonden. In het eerste blok van Tabel 2 is te zien dat het hebben van een aantal familieleden dat eerder in de plaats was gehuwd gerelateerd was aan het hebben van een lagere status, wat in lijn is met hypothese 2. Hypothese 1 wordt hiermee niet ondersteund. Voor elk aantal familieleden was dit effect significant ($p < .001$). Het effect was echter niet even groot per extra familielid. Zo was de gemiddelde status van migranten zonder familieleden 50,0, maar was deze 3,1 punten lager wanneer een migrant één familielid had in zijn nieuwe plaats ($b = - 3.143$). Voor migranten met twee familieleden was de status gemiddeld 3,7 punten lager dan migranten zonder familieleden ($b = - 3.741$), waardoor het tweede familielid relatief minder effect had op de status dan het eerste familielid. Migranten met drie familieleden scoorden gemiddeld 4,2 punten lager op de HISCAM schaal dan migranten zonder familieleden ($b = - 4.176$). Het verschil is echter kleiner voor migranten met vier familieleden ($b = - 4.010$). Dit verschil wordt vervolgens groter voor migranten met vijf familieleden ($b = - 4.255$), maar is kleiner voor migranten met zes familieleden ($b = - 3.306$). De status van migranten met zeven familieleden was 3,5 punten lager dan migranten met 0 familieleden ($b = - 3.508$). Wanneer migranten al acht of meer familieleden hadden in hun nieuwe woonplaats, was hun status gemiddeld 4 punten lager dan migranten die nog geen familieleden in hun woonplaats hadden ($b = - 4.008$). Hoewel het precieze effect per familielid onduidelijk is, hadden migranten met familieleden gemiddeld een lagere status dan migranten zonder familieleden.

Hoewel model 1 slechts 1,9 % van de variantie in status kon verklaren ($R^2 = .019$, $F(8, 69795) = 165.821$, $p < .001$), kon model 2 nog eens 19,8% van de variantie verklaren (R^2_{change}

= .198, $F_{change}(10, 69785) = 1758.567, p < .001$). Daardoor verklaarde het aantal familieleden en de controlevariabelen in totaal voor 21,6% van de variantie in status ($R^2 = .216, F(18, 69795) = 1069.239, p < .001$). Ook in model 2 konden alle variabelen en controlevariabelen een significant deel verklaren in statusverschillen op het $p < .001$ niveau. Daarbij werd het effect van het aantal familieleden duidelijker. Vergeleken met migranten zonder familieleden, hadden migranten een lagere status naarmate zij meer familieleden hadden, hoewel de status van migranten met 2 tot en met 5 familieleden gemiddeld iets minder laag was dan die van migranten met 6 familieleden. De effecten per aantal familieleden zijn weergegeven in blok 2 van Tabel 2. Het effect van het aantal familieleden op de status was over het algemeen kleiner, wat aangaf dat deze relatie deels gemedieerd of beïnvloed werden door de controlevariabelen. Vooral de periode waarin men was gehuwd was van grote invloed. Zo was de gemiddelde status beduidend lager was voor migranten die eerder gehuwd waren. In vergelijking met migranten die tussen 1917 en 1922 waren gehuwd was de status van migranten die waren gehuwd tussen 1857 en 1866 zelfs 7,6 punten lager ($b = -7.604$). Zoals te zien is in tabel 2 werd dit verschil geleidelijk aan kleiner over de tijd. Daarnaast leek de status van de vader ($b = .352$) wellicht een bescheiden effect te hebben, maar door de grote variatie in de status van de vader, kan dit grote consequenties hebben. Wanneer een vader 71 punten haalde op de HISCAM statusschaal, zal de status van zijn zoon 21,1 punten hoger zijn geweest dan die van een migrant waarvan de vader slechts 11 punten had op de HISCAM statusschaal. Daartegenover had de status van de grootvader een beduidend kleiner effect ($b = .147$). Zo zal een verschil van 60 punten in de status van twee grootvaders, ertoe hebben geleid dat hun migrerende kleinkinderen 8,8 punten verschilden in status. Ook de gezinsgrootte ($b = -.471$) en huwleeftijd ($b = .343$) hadden een klein effect op de status van de migranten. Zo zal bijvoorbeeld de status van een migrant 3,4 punten hoger zijn geweest wanneer hij tien jaar later huwde. Dit verklaart slechts een klein deel van de variantie in status, te weten dat de meeste migranten rond dezelfde leeftijd huwden. Ook voor gezinsgrootte geldt dat de verschillen in status in de praktijk niet zichtbaar zullen zijn geweest, te weten dat de status gemiddeld 2,8 punten lager was voor migranten uit een groot gezin van zeven kinderen, in vergelijking met migranten die enigst kind waren.

Status van netwerkleiden

In hypothese 3 werd verwacht dat migranten succesvoller waren naarmate de status van hun familieleden hoger was. Ook dit werd getest in een meervoudige hiërarchische regressie analyse. Er werden alleen respondenten geanalyseerd die al minstens één familielid hadden in hun nieuwe woonplaats, waarvan de status bekend was. In het eerste model van tabel 3 was de status van familieleden de voorspellende factor voor de status die migranten hadden. Hoewel het effect bescheiden lijkt ($b = .310, p < .001$), kan dit grote gevolgen hebben voor migranten die familieleden hebben met een zeer hoge status. Zo verschilden twee migranten 12,4 punten in status wanneer de hoogst voorkomende status binnen hun familie 40 punten van elkaar verschilden. Zoals in Tabel 1 al was te zien, varieerde de hoogste status van de familie van 11 tot 99 punten, waardoor er grote verschillen bestaan in de hoogst voorkomende status van families. Deze variabele alleen al verklaarde 11% van de variantie in status ($R^2 = .111, F(1, 24448) = 3039.417, p < .001$). Deze bevinding was in lijn met hypothese 3.

Vervolgens werden in model 2 de controlevariabelen toegevoegd. Hierdoor kon nog eens 11,2 % van de variantie in status worden verklaard ($R^2\text{change} = .112, F\text{change}(10, 69785) = 1758.567, p < .001$). De status van familieleden en de controlevariabelen verklaarden daarmee in totaal 22,2 % van de variantie in status ($R^2 = .222, F(11, 24438) = 635.185, p < .001$). Zoals te zien is in blok 2 van Tabel 3, werd door toevoeging van de controlevariabelen het effect van de status van familieleden iets kleiner ($b = .208, p < .001$). Dit duidde er op dat dit effect gemedieerd of beïnvloed werd door een controlevariabele. Zo bleek ook hier de periode waarin men huwde een effect te hebben op status. Migranten hadden een lagere status naarmate zij in een eerdere periode waren gehuwd.

Het effect van de status van de vader was relatief groot ($b = .259$). Zo verschilde de status van migranten gemiddeld 15,5 punten wanneer de vaders van deze migranten 60 punten verschilden in status. Daarbij hadden ook de status van de grootvader ($b = .110$), gezinsgrootte ($b = -.379$) en huwleeftijd ($b = .272$) een significant effect op de status van migranten, maar ging het om bescheiden effecten. Zo was bijvoorbeeld de status van een migrant gemiddeld 2,7 punten hoger wanneer hij tien jaar later huwde. Twee migranten verschilden slechts 6,6 punten in status wanneer hun grootvaders 60 punten verschilden in status.

Conclusie en discussie

In dit onderzoek is gekeken naar het effect van sociale netwerken op migratiesucces. Meer specifiek richtte dit onderzoek zich op migratiesucces van 19^e eeuwse Nederlandse migranten, die binnen Nederland migreerden. Er wordt verwacht dat de omvang van het netwerk een positief effect kan hebben (hypothese 1), maar ook een negatief effect (hypothese 2). Van de status van de netwerkleiden wordt verwacht dat deze het migratiesucces bevordert (hypothese 3).

De bevindingen ondersteunen hypothese 2. Zo waren migranten voornamelijk succesvol wanneer zij nog geen familieleden in hun nieuwe woonplaats hadden. Er blijkt echter dat niet elk familielid een even groot effect heeft op de status. Zo lijkt er vooral een tweedeling te zijn tussen migranten die nog geen familieleden hadden in hun nieuwe woonplaats en migranten die dat wel hadden. Van de migranten die al familie hadden wonen in hun nieuwe woonplaats, is vervolgens getest of de status van deze familieleden de status van de migranten beïnvloedde. Het blijkt dat de hoogst voorkomende status binnen de familie het succes van migranten bepaalt. Deze bevinding ondersteunt hypothese 3.

Hoewel is beargumenteerd dat een groot netwerk een vorm is van sociaal kapitaal, blijkt een groot netwerk juist een negatief effect te hebben op het migratiesucces. Er kan daarom worden gesteld dat het effect van sociaal kapitaal afhangt van de manier waarop sociaal kapitaal gemeten wordt. Zo suggereren de bevindingen sociaal kapitaal vooral te vinden is bij netwerkleiden die een hoge positie bekleden en niet zozeer in de rest van het sociale netwerk. Dit betekent dat sociaal kapitaal mogelijk oneven verdeeld is binnen het netwerk, waarbij niet elke relatie eenzelfde hoeveelheid sociaal kapitaal te bieden heeft. De resultaten ondersteunen ook het idee dat de informatie die men ontvangt afhangt van de sociale structuur om hem heen. Wanneer men zich in een groot netwerk bevindt van personen die een lage status bekleden, ontvangt men waarschijnlijk geen informatie die hem aan een betere baan en een hogere status kan helpen. Anderzijds heeft men mogelijk wel toegang tot deze informatie wanneer er minimaal één relatie een hoge status bekleedt. Dit impliceert dat bestaande relaties van een migrant die al in de nieuwe plaats wonen, de opbrengsten van migratie mogelijk niet verhogen, hoewel migranten die verwachting wel kunnen hebben. Zo wordt in dit onderzoek niet uitgesloten dat bestaande relaties de migrant aan een baan kunnen helpen. Wel zou een groot bestaand netwerk migranten vooral kunnen helpen aan een baan waar een lage status bij hoort. Migrant zonder bestaande relaties maakten daarbij wellicht gebruik van andere kanalen om een baan te vinden, waardoor zij gemiddeld genomen een hogere status verworven.

Hoewel de bevindingen aantonen dat migranten met een bestaand sociaal netwerk minder succesvol zijn, kunnen beleidsmakers er niet eenvoudigweg vanuit gaan dat de positie van migranten beter is in hun herkomstplaats. Wanneer een hele familie massaal migreert naar een andere plaats, kan dit een indicatie zijn dat hun positie in de plaats van herkomst slecht was. Beleid zou zich er op moeten richten om de positie van benadeelde groepen te verbeteren. Dit zou bijvoorbeeld mogelijk kunnen zijn door kennismakingsprojecten, waarbij benadeelde personen worden voorgesteld aan werkgevers. Hierbij moet gekeken worden of er ook andere factoren meespelen, zoals een gebrekkige educatie. In dat geval zouden er ook scholingsprojecten kunnen worden opgezet om het menselijk kapitaal van de benadeelde personen te verbeteren. Dit kan eventueel in combinatie met kennismakingsprojecten.

Toekomstig onderzoek zou zich bij voorkeur moeten richten op het complete netwerk van migranten, waaronder ook vrienden en kennissen vallen. Ook zal moeten worden onderzocht of deze bevindingen geldig zijn in andere contexten. Specifiek onderzoek naar sociaal kapitaal en statusverwerving zou zich vooral moeten richten op de status van de netwerkliden. Daarnaast kan specifiek onderzoek naar kettingmigratie zich in de toekomst richten op mogelijke oorzaken van het negatieve effect van netwerk grootte.

Ook zal toekomstig onderzoek zich moeten richten op de langetermijneffecten. Zo blijkt uit onderzoek van Martinovic, van Tubergen en Maas (2009) dat de grootte van het migrantennetwerk vooral op korte termijn van invloed is op de integratie, maar dat er na 30 jaar geen verschillen meer zichtbaar zijn in de mate van sociale integratie. Zoals eerder genoemd is sociale integratie gerelateerd aan sociaaleconomische integratie. Hoewel deze resultaten gelden voor de vier grote migrantengroepen in Nederland, is het mogelijk dat verschillen in dialecten, lokale gebruiken en vooroordelen ook op binnenlands niveau een bepaalde mate van integratie vereisen. Dit kan de sociaaleconomische positie van migranten mogelijk hebben beïnvloed.

Een sterk punt van het huidige onderzoek was dat er een zeer grote groep respondenten was, die onderling gekoppeld konden worden. Dit gaf een goed beeld van het familienetwerk van de migranten. Bovendien strekte de data zich uit over een aantal decennia. Dit komt de betrouwbaarheid van de resultaten ten goede. Een nadeel was echter dat er per persoon een beperkt aantal basisgegevens beschikbaar waren. Het Genlias databestand bevat gegevens over huwelijksakten. De gegevens op de huwelijksakten dienden voor administratieve doeleinden en werden niet geregistreerd met als doel een onderzoek te verrichten. Daardoor moesten aannames

worden gemaakt over de woonplaats van de migranten en was ik beperkt tot het netwerk van netwerken. Vrienden of bekenden die al in de stad woonden kunnen wellicht ook belangrijk zijn geweest. Wanneer afstanden tussen familieleden groter worden krijgen, wordt de rol van vrienden namelijk groter (Höllinger & Haller, 1990).

De resultaten toonden aan dat de status van de vader ook een belangrijke voorspeller was. De status van de vader had zelfs een iets groter effect dan de status van familieleden, op de status van migranten. Toch blijkt de status van de familieleden onafhankelijk van dat van de vader en grootvader effect te hebben op de status van migranten. Een schijnverband wordt hiermee uitgesloten. Dit wijst er op dat de status van familieleden gezien kan worden als onderdeel van het sociaal kapitaal waar men toegang tot heeft.

Samengevat, ben ik ervan overtuigd dat dit onderzoek een belangrijk gat heeft gevuld in de wetenschap. Zo was er tot nu toe, voor zover mij bekend is, nog geen onderzoek gedaan naar het sociale netwerk van Nederlandse binnenlandse migranten in de 19^e eeuw en de invloed daarvan op migratiesucces. Dit onderzoek toont aan dat sociale netwerken niet alleen in deze tijd, maar ook in het verleden een belangrijke rol hebben gespeeld.

- Barrez, D. (2010, 10 november). Je zal maar boer zijn, in Afrika of elders. *DeWereldMorgen.be*. Geraadpleegd op 27 februari 2017 van <http://www.dewereldmorgen.be/artikels/2010/11/10/je-zal-maar-boer-zijn-afrika-elders>
- Beaman, L. A. (2012). Social networks and the dynamics of labour market outcomes: Evidence from refugees resettled in the US. *The Review of Economic Studies*, 79(1), 128-161
- Bras, H., & Neven, M. (2007). The effects of siblings on the migration of women in two rural areas of Belgium and the Netherlands, 1829–1940. *Population studies*, 61(1), 53-71.
- Burt, R. S. (2001) The social capital of structural holes [preprint]. In Guillen, Collins, England & Meyer (Eds.), *New directions of Economic Sociology*. Geraadpleegd van <http://faculty.chicagobooth.edu/ronald.burt/research/files/scsh.pdf>
- China verantwoordelijk voor tien procent van klimaatverandering (2016, 18 maart). *Scientias Magazine*. Geraadpleegd op 27 februari 2017 van <https://www.scientias.nl/china-verantwoordelijk-tien-procent-klimaatverandering/>
- Caldwell, J.C. (1969). *African rural-urban migration: the movement to Ghanas towns*. Canberra : Australian National University Press.
- Cohen, B. (2006). Urbanization in developing countries: Current trends, future projections, and key challenges for sustainability. *Technology in society*, 28(1), 63-80.
- Coleman, J.S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95-120.
- Dagevos, J. (2001) *Perspectief op integratie; over de sociaal-culturele en structurele integratie van etnische minderheden in Nederland*. WRR.
- Downey, D. B. (2001). Number of siblings and intellectual development: The resource dilution explanation. *American Psychologist*, 56(6-7), 497
- Ekamper, P., Faes, C., & van Poppel, F. (2010). ‘Vrijers die van verre komen, zijn te schromen’. Geografische homogamie van huwelijkspartners, 1812-1922. *Mens en maatschappij*, 85(4), 380-404.
- Fields, G. S. (1975). Rural-urban migration, urban unemployment and underemployment, and job-search activity in LDCs. *Journal of development economics*, 2(2), 165-187.
- Höllinger, F., & Haller, M. (1990). Kinship and social networks in modern societies: a cross-cultural comparison among seven nations. *European Sociological Review*, 6(2), 103-124.
- Knigge, A. (2016). Beyond the Parental Generation: The Influence of Grandfathers and Great-grandfathers on Status Attainment. *Demography*, 53(4), 1219-1244.
- Lesger, C. (2003). *Noord-Hollanders in beweging: economische ontwikkeling en binnenlandse migratie, ca. 1800-1930*. Amsterdam: CGM.

- Lambert, P.S., Zijdeman, R.L., Van Leeuwen, M.H.D., Maas, I. & Prandy, K. (2013). The construction of HISCAM: A stratification scale based on social interactions for historical comparative research. *Historical Methods*, 46, 77-89
- Lin, N. (1999) Social networks and status attainment. *Annual Review of Sociology*, 25, 467-487
- Lin, N., Ensel, W. M., & Vaughn, J. C. (1981). Social resources and strength of ties: Structural factors in occupational status attainment. *American sociological review*, 393-405.
- Lucassen, L. (2004). De selectiviteit van blijvers. *Tijdschrift voor sociale en economische geschiedenis*, 1, 92-115.
- Martinovic, B., van Tubergen, F., & Maas, I. (2009). Changes in immigrants' social integration during the stay in the host country: The case of non-western immigrants in the Netherlands. *Social Science Research*, 38(4), 870-882.
- Massey, D.S. (1999). *Why does immigration occur?: a theoretical synthesis* [Boekhoofdstuk]. Geraadpleegd van http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/SummerSchool2013/readings/Kaczmarczyk_Reading%201.pdf
- McPherson, M., Smith-Lovin, L. & Cook, J.M. (2001). Birds of a Feather: Homophily in Social Networks. *Annual Review of Sociology*, 27, 415-444.
- Nakhaie, M. R., & Kazemipur, A. (2013). Social capital, employment and occupational status of the new immigrants in Canada. *Journal of International Migration and Integration*, 14(3), 419-437.
- Nilson, L. B. (1976). The social standing of a married woman. *Social problems*, 23(5), 581-592.
- Parra Gaona, J. (2005, 24 maart). Boerensituatie in Paraguay. *Noticias*. Geraadpleegd op 27 februari 2017 van <http://www.noticias.nl/boerensituatie-paraguay>
- Palloni, A., Massey, D. S., Ceballos, M., Espinosa, K., & Spittel, M. (2001). Social Capital and International Migration: A Test Using Information on Family Networks. *American Journal of Sociology*, 106(5), 1262-1298.
- Van Poppel, F. W. A. (1992). Trouwen in Nederland. Een historisch-demografische studie van de 19e en vroeg-20e eeuw [Doctoral dissertation]. Wageningen : Afdeling Agrarische Geschiedenis, Landbouwniversiteit.
- Puschmann, P., Van den Driessche, N., Grönberg, P.O., & en Koen, B.V.D.P. (2014). *Migratie en sociale in-en uitsluiting in Noordwest-Europese havensteden. Partnerkeuze en huwelijk onder migranten in Antwerpen, Rotterdam en Stockholm, 1850-1930*. Leuven: Acco.
- Puschmann, P., Van den Driessche, N., Matthijs, K., & van de Putte, B. (2011). Partnerkeuze en huwelijkssluiting onder migranten. Een levensloopbenadering van het integratieproces van migranten in de havenstad Antwerpen, 1846-1920.

Quite, W., Hofstra, B., Knigge, A., & de Schipper, N. (2013). De werking van sociaal kapitaal in het statusverwervingsproces in Nederland. *Mens en maatschappij*, 88, 400–425.

Seibert, S. E., Kraimer, M. L., & Liden, R. C. (2001). A social capital theory of career success. *Academy of management journal*, 44(2), 219-237

Sewell, W.H. (1985). *Structure and mobility. The men and women of Marseille, 1820-1870* Cambridge University Press.

Stewart, A., Prandy, K. & Blackburn, R.M. (1980). *Social stratification and occupations*. Londen: Macmillan.

Suurenbroek, F. (2001). *Binnenlandse migratie naar en uit Amsterdam (1870-1890)*. Amsterdam: Centrum voor de Geschiedenis van Migranten

Van Leeuwen, M. H. (2002). Partner choice and homogamy in the nineteenth century: Was there a sexual revolution in Europe? *Journal of social history*, 36(1), 101-123.

van Poppel, F. W. A. (2012). *De familie Doorsnee tegen het licht: anderhalve eeuw veranderingen in de Nederlandse familiestructuur*. Utrecht Universiteit.

Van Zanden, J. L. (1996). Industrialization in the Netherlands. In M. Teich & R. Porter (Eds.), *The industrial revolution*. Cambridge University Press

Wiley, N. F. (1967). The Ethnic Mobility Trap and Stratification Theory. *Social Problems.*, 15, 147.

Williamson, J.G. (1988). Migration and urbanization. In H. Chenery & T.N. Srinivasan (Eds.), *Handbook of development economics, Vol. I*. Amsterdam: Elsevier.

Yifu Lin, J. (2015, 20 februari). Afrika moet inzetten op industriële export. *MO**. Geraadpleegd op 27 februari 2017 van <http://www.mo.be/opinie/afrika-moet-inzetten-op-industriele-export>